

8. Недосконале тарифне регулювання. Неправильно сформовані страхові тарифи не забезпечують можливості для покриття як страхових виплат, так і інших витрат діяльності страховика. Застосування демпінгових стратегій задля конкуренції знижує рентабельність діяльності страхових компаній.

9. Низький рівень цифровізації. Відсутність сучасних фінансово-аналітичних інструментів ускладнює прогнозування прибутків і збитків. Застарілі системи обліку зменшують точність фінансової інформації [3].

Отже, проблеми управління фінансовими результатами діяльності страхових компаній є складними та багатогранними. Вони потребують комплексного підходу як з боку самих страховиків, так і регулятора, науковців та громадськості. Лише через реформування, інновації та прозорість можна забезпечити стабільний розвиток страхового ринку.

Список використаних джерел

1. Глухова В. І., Крот Л. М. Управління ризиками діяльності страхових компаній в контексті фінансової безпеки. *Економіка та суспільство*. 2023. № 54. С. 65-71. URL: <https://surl.li/rxonko>

2. Опальчук Р. М. Страховий менеджмент : навч. посіб. Київ : ЦП «Компринт», 2023. 251 с. URL: <https://surl.li/mwdbgz>.

3. Панченко О., Садчикова І. Вплив цифрових технологій на розвиток страхового бізнесу. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2023. № 4 (36). С. 291-301. URL: <http://ppeu.stu.cn.ua/article/view/299262/291770>.

Кривошлик Т.Д.,

к.е.н., доцент, професор кафедри банківської справи та страхування, Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

ІНСТРУМЕНТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ

Фінансова безпека страхової компанії є ключовою умовою її стабільної діяльності, здатності виконувати зобов'язання перед страхувальниками та забезпечення довіри до всього страхового ринку. Фінансова безпека усіх страховиків у сукупності формує фінансову безпеку страхового ринку, яка є складовою економічної безпеки держави [1]. Від ефективності функціонування страхового ринку загалом, і страхових компаній, зокрема, залежить можливість суб'єктів господарювання та населення мінімізувати свої ризики та забезпечити стійкість до різних небезпек. Тим самим, страховий ринок робить свій вклад у формування системи фінансової безпеки та загального рівня економічної безпеки держави [2, с. 173].

Для забезпечення фінансової безпеки страхові компанії мають застосовувати спеціалізовані інструменти, спрямовані на мінімізацію ризиків, підтримання платоспроможності та фінансової стійкості. Оскільки страхова діяльність супроводжується комплексом ризиків — страхових, інвестиційних,

валютних тощо — відсутність ефективних механізмів фінансового захисту може призвести до порушення фінансових зобов'язань або навіть суттєвих збитків для компанії.

Досягнення фінансової стійкості неможливе без впровадження ефективних інструментів, які забезпечують надійне функціонування страховика в умовах нестабільності. Їхнє належне формування та обґрунтоване застосування мають вирішальне значення для підтримки стійкості страхового бізнесу перед внутрішніми й зовнішніми викликами.

Наразі не існує єдиного підходу до визначення інструментів фінансової безпеки, а наявні дослідження охоплюють переважно окремі аспекти фінансової безпеки страхової компанії. Досліджуються питання фінансової стійкості, платоспроможності, формування страхових резервів, страхового портфеля страховиків, аналізуються можливості вдосконалення фінансового менеджменту. Втім, ці напрями охоплюють лише фрагменти проблематики забезпечення фінансової безпеки страховиків. Водночас спостерігається нестача комплексних досліджень, які б дозволили сформувати цілісну систему інструментів і методів забезпечення фінансової безпеки страхової компанії.

Інструменти фінансової безпеки страховика – це сукупність фінансових, організаційних і технічних заходів, спрямованих на запобігання кризовим ситуаціям, мінімізацію фінансових втрат і забезпечення здатності компанії своєчасно виконувати зобов'язання. До таких інструментів належать: технічні резерви, перестраховування, диверсифікація страхового портфеля, диверсифіковане інвестування, власний капітал, внутрішній аудит і контроль, інструменти хеджування, стрес-тестування та моделювання (табл. 1). Так, загальний обсяг технічних резервів, сформованих страховиками у 2024 році перевищив 36 млрд грн, перестрахові премії, передані у перестраховування становили 4,5 млрд грн; власний капітал та резерви страховиків – 26,5 млрд грн, що свідчить про масштаб їх використання як інструментів фінансової безпеки [3]. Їхня ефективність залежить від ступеня інтегрованості в загальну систему управління фінансами, адаптивності до змінного середовища та своєчасності реагування на загрози.

Усі вищезазначені інструменти фінансової безпеки страхової компанії мають на меті забезпечення її стійкого функціонування в умовах зовнішніх і внутрішніх викликів. Основними цілями їх застосування є: по-перше, забезпечення стабільності, що передбачає захист від непередбачених фінансових збитків і гарантує безперебійну діяльність компанії; по-друге, ефективне управління ризиками, спрямоване на зниження ймовірності значних фінансових втрат у результаті катастрофічних подій або волатильності фінансових ринків; по-третє, забезпечення платоспроможності шляхом дотримання відповідних нормативів і стандартів ліквідності, що дозволяє страховій компанії своєчасно виконувати свої зобов'язання перед клієнтами та іншими зацікавленими сторонами.

Інструменти фінансової безпеки страхової компанії виконують низку ключових функцій, спрямованих на забезпечення її стійкості та надійності в умовах динамічного фінансового середовища. Пропонуємо виділити такі

функції: превентивна функція передбачає запобігання фінансовим кризам і катастрофам шляхом системного планування та моніторингу ризиків; функція динамічного реагування забезпечує оперативну адаптацію компанії до змін у фінансовому середовищі та дозволяє швидко реагувати на нові виклики; стабілізуюча функція полягає в збереженні фінансової стійкості навіть за умов зовнішніх економічних потрясінь, що є критично важливим для виконання зобов'язань перед споживачами страхових послуг.

Таблиця 1 – Інструменти фінансової безпеки страхової компанії

Інструмент	Сутність інструменту	Функція у забезпеченні фінансової безпеки страховика
Технічні резерви	– частина страхових премій, що накопичується для покриття зобов'язань за чинними договорами страхування	– забезпечують виконання страхових зобов'язань у майбутньому
Перестраховування	– передача частини ризику іншим компаніям	– зменшує фінансове навантаження при великих страхових випадках
Диверсифікація страхового портфеля	– розподіл ризиків між різними видами страхування, регіонами, клієнтами	– знижує залежність від окремих факторів, підвищує стабільність доходів
Диверсифіковане інвестування	– вкладання коштів у надійні, ліквідні та прибуткові активи	– генерує додатковий дохід, забезпечує ліквідність і зберігання капіталу
Власний капітал	– статутний капітал, резерви, нерозподілений прибуток	– служить буфером у разі втрат, забезпечує дотримання нормативів платоспроможності
Внутрішній аудит і контроль	– внутрішній аудит, комплаєнс, моніторинг звітності	– сприяє своєчасному виявленню загроз, покращує управлінські рішення
Політики та процедури управління ризиками	– система внутрішніх документів, що регламентує ідентифікацію, оцінку, моніторинг, контроль і мінімізацію ризиків, які можуть вплинути на діяльність страховика	– сприяє своєчасному виявленню потенційних загроз, зниженню ймовірності фінансових втрат, забезпеченню стабільності, платоспроможності та відповідності регуляторним вимогам
Інструменти хеджування	– сукупність фінансових механізмів (деривативи, свопи, інвестиційна диверсифікація тощо), що знижують фінансові ризики	– зменшення впливу коливань ринкових факторів, захист від збитків, стабілізація платоспроможності та підвищення стійкості
Стрес-тестування та моделювання	– оцінка впливу кризових сценаріїв на фінансовий стан компанії	– дозволяє підготуватися до надзвичайних ситуацій та розробити антикризову стратегію

Джерело: сформовано автором

Інструменти фінансової безпеки страхової компанії мають характеризуватися високим рівнем адаптивності та гнучкості, що дозволяє їм ефективно функціонувати в умовах постійно змінюваного економічного і

ринкового середовища. Гнучкість у застосуванні забезпечує можливість модифікації таких інструментів залежно від типу ризиків та конкретних обставин, а швидкість реакції дозволяє своєчасно реагувати на динаміку валютних коливань або масові страхові виплати. Водночас важливою характеристикою є системність і інтегрованість фінансових інструментів, оскільки вони не можуть існувати ізольовано, а повинні бути складовою частиною єдиної системи управління фінансовими та операційними ризиками. Системне застосування вищезазначених інструментів дозволяє забезпечити цілісність фінансової політики компанії, а їх інтеграція — досягти ефективної взаємодії між елементами, такими як резервування, перестраховування та інвестиційна діяльність, що сприяє формуванню надійного механізму захисту від ризиків.

Зауважимо, що інструменти фінансової безпеки повинні відповідати вимогам, встановленим національними регуляторами (наприклад, Національний банк України) та міжнародними стандартами (Solvency II). Вони мають забезпечувати відповідність вимогам капіталу, гарантуючи наявність достатніх ресурсів для покриття зобов'язань, а також дотримуватися стандартів ризик-менеджменту, включаючи засоби оцінки та моніторингу ризиків. Інструменти фінансової безпеки повинні бути не лише ефективними, але й економічно обґрунтованими. Зокрема, необхідно оптимізувати витрати на управління ризиками, мінімізуючи їх без втрати ефективності. Крім того, кожен інструмент повинен відповідати бізнес-моделі компанії, враховуючи її специфіку та ринкову позицію, що забезпечує інтеграцію інструментів у фінансову стратегію страховика.

Ефективне застосування інструментів фінансової безпеки сприяє збереженню довіри клієнтів, партнерів і регуляторів. Забезпечення прозорості у використанні фінансових механізмів та відкритості звітності підвищує рівень довіри. Крім того, фінансова стабільність і надійність компанії позитивно впливають на її репутацію на ринку та серед страхувальників.

В умовах цифрової трансформації фінансового сектору інструменти фінансової безпеки страхової компанії повинні доповнюватися сучасними технологічними рішеннями. Впровадження сучасних технологічних рішень, таких як автоматизовані системи ризик-менеджменту, алгоритми прогнозування збитків, інтелектуальні аналітичні модулі на базі великих даних, відкриває нові можливості для підвищення якості управлінських рішень. У контексті цифрової трансформації, саме здатність до технологічного оновлення визначає не лише ефективність реагування на фінансові виклики, але й здатність страхової компанії діяти на випередження, формуючи проактивну, а не пасивну політику управління ризиками.

Отже, сучасні інструменти фінансової безпеки мають бути не лише технічно досконаліми, а й функціонально взаємопов'язаними, відповідати потребам регуляторного середовища, економічним інтересам компанії та динаміці зовнішніх викликів. Їх впровадження у практику функціонування страхових компаній повинно супроводжуватися розвитком внутрішньої культури ризик-

орієнтованого управління, що забезпечить цілісність, прозорість та довгострокову стабільність страхової діяльності.

Список використаних джерел

1. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України: Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 29.10.2013 р. № 1277. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1277731-13#Text> (дата звернення: 27.04.2025).

2. Кривошлик Т.Д., Татаріна Т.В., Лещенко І.В. Сутність та місце фінансової безпеки страхової компанії у системі фінансової безпеки держави. *Підприємництво та інновації*. 2024. Випуск 32. С. 172-179. DOI: <https://doi.org/10.32782/2415-3583/32.26> URL: <http://www.ei-journal.in.ua/index.php/journal/article/view/661> (дата звернення: 27.04.2025).

3. Статистика Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic> (дата звернення: 27.04.2025).

Кривошлик Т.Д.,

к.е.н., доцент, професор кафедри банківської справи та страхування, Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

Тарасенко А.Ю.,

студентка ОПП «Ризик-менеджмент фінансового бізнесу», 5 курс, Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

ДІЯЛЬНІСТЬ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ: ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ

В умовах економічної нестабільності, військових конфліктів, глобалізації ринків та зростання ризиків, страхові компанії стикаються з численними викликами, які впливають на їхню фінансову стійкість і здатність виконувати зобов'язання перед клієнтами. Фінансова безпека страховика – це ключова передумова для його успішної діяльності, адже саме вона визначає рівень довіри клієнтів, стабільність страхового ринку та економіки в цілому. Актуальність даної теми особливо важлива в умовах військового стану в Україні, який створює додаткові ризики для діяльності страхових компаній. Серед них варто виділити зниження платоспроможності клієнтів, впливу інфляції на структуру активів і пасивів, зростання збитковості окремих страхових продуктів, а також посилення регуляторного контролю. Для забезпечення фінансової безпеки компаніям необхідно демонструвати гнучкість, здатність ефективно управляти ризиками, раціонально використовувати фінансові ресурси та вдосконалювати внутрішні процеси.

Основними викликами, з якими стикнувся страховий ринок України з початком війни є [1]: